

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _____ фінансів _____

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

“ ____ ” _____ 20__ р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

зі спеціальності «Фінанси та кредит»
на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста

за темою:

**«Бюджетна система та її вплив на соціально-економічний розвиток
держави»**

Виконавець

студентка _____ ЦЗФН _____ факультету

Зацарна Анастасія Олександрівна
(прізвище, ім'я, по батькові) _____ /підпис/

Науковий керівник

_____ к.е.н.,

(науковий ступінь, вчене звання)

Васютинська Людмила Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові) _____ /підпис/

Одеса 2018

АНОТАЦІЯ

випускної роботи на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст

Зацарна А. О.

(прізвище, ім'я, по батькові)

Бюджетна система та її вплив на соціально-економічний розвиток держави

(назва випускної роботи)

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2018 рік

Дипломна робота складається з трьох розділів.

У роботі досліджено теоретичні засади функціонування бюджетної системи. Шляхом застосування статистичних методів обґрунтовано фактори впливу на розвиток бюджетної системи України та визначено пріоритетні напрямки спрямування асигнувань. Надано пропозиції щодо вдосконалення бюджетної системи в контексті економічних реформ.

Ключові слова: бюджетна система; бюджет; бюджетний механізм.

ABSTRACT

the final work for obtaining educational qualification of master

Zatsarna A.

The budget system and its impact on the socio-economic development of the state

Odessa national economic University

Odessa, 2018

Thesis consists of three sections.

In the thesis theoretical bases functioning of budgetary system were studied. Statistical methods were applied to determine the factors are influencing the development of the budget system in Ukraine and identify priority areas for allocations. Proposals for improving the budgetary system were developed in the context of economic reforms.

Key words: budget system; budget; budget mechanism

ЗМІСТ

	стр.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ	6
1.1. Еволюція наукових поглядів щодо розкриття суті та призначення бюджету	6
1.2. Роль бюджету як регулятора соціально-економічного розвитку	17
1.3. Організаційні засади побудови бюджетної системи	23
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА СТАНУ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	33
2.1. Основні тенденції формування доходів бюджетної системи.....	33
2.2. Моніторинг системи видатків бюджету.....	46
2.3.Оцінювання впливу бюджетного регулювання на соціально-економічний розвиток держави.....	58
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ	68
3.1. Адаптація зарубіжного досвіду щодо реформування бюджетної системи до українських реалій.....	68
3.2. Напрями забезпечення стійкості і збалансованості бюджетної системи.....	77
ВИСНОВКИ	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	88
ДОДАТКИ.....	99

ВСТУП

Розвиток збалансованої бюджетної системи на основі науково-обґрунтованого механізму її функціонування є необхідною умовою для забезпечення поступального економічного розвитку, проведення модернізації та досягнення конкурентоспроможності економіки держави і підвищення добробуту населення.

Сучасний стан управління бюджетом та процеси децентралізації гостро вирізняють проблему бюджетного регулювання економічного розвитку. Виникнення конфліктних ситуацій між центром та територіями щодо обсягів трансфертної підтримки свідчить про те, що механізм бюджетного перерозподілу є недосконалим.

У міру розвитку виробництва, розподілу, обміну й споживання з'явилися об'єктивні передумови для відновлення фундаментального відтворювального циклу, що приводить до економічного розвитку. На даному етапі відтворювальної діяльності в економіці держави проявляються елементи розвитку. Проте саме через бюджет держава регулює цей розвиток. При цьому для досягнення певних позитивних зрушень виникає потреба у подальших дослідженнях причин і наслідків від проведених реформ. Саме це визначає актуальність обраної теми дипломної роботи та доводить необхідність обґрунтування перспектив розвитку бюджетної системи як інструменту регулювання економічного розвитку.

Аналіз питань розвитку бюджетної системи країни та її регулюючого впливу на економіку досліджувалися в працях таких авторів, як Василик О.Д., Павлюк К.В., Пасічник Ю.В., Чугунов І. В, Федосов В.М., Юрій С.І. та ін.

Незважаючи на достатній рівень обґрунтованості в економічній літературі питань бюджетного регулювання економіки, циклічність економічного розвитку, наявність кризових явищ, посилення бюджетних ризиків у наслідок настання економічної нестабільності доводять, що питання лишаються актуальними і потребують вирішення.

Метою дослідження є поглиблення теоретичних засад функціонування бюджетної системи та розробка пропозицій щодо перспектив її розвитку в умовах макроекономічної нестабільності.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначена послідовність розгляду відповідних задач, а саме:

- дослідити еволюцію наукових поглядів щодо розкриття суті та призначення бюджету;
- визначити роль бюджету як регулятора соціально-економічного розвитку;
- з'ясувати організаційні засади побудови бюджетної системи;
- проаналізувати основні тенденції формування доходів бюджетної системи;
- провести моніторинг системи видатків бюджету на економіку;
- оцінити вплив бюджетного регулювання на соціально-економічний розвиток держави;
- вивчити зарубіжний досвід щодо реформування бюджетної системи та адаптувати його до українських реалій;
- обґрунтувати напрями забезпечення стійкості і збалансованості бюджетної системи.

Об'єктом дослідження є процес функціонування бюджетної системи.

Предмет дослідження – сукупність економічних відносин з приводу перерозподілу частини ВВП через бюджетну систему.

Для виконання поставлених задач використовувалися історичний, діалектичний та логічний методи наукового пізнання з метою дослідження ретроспективи становлення бюджетної системи. Статистичні методи використовувалися для діагностики стану бюджетної системи України, а саме: метод динамічних порівнянь та графічного зображення кількісних величин - для аналізу показників доходів та видатків бюджету, метод економіко-математичного моделювання при здійсненні факторного аналізу.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти з питань функціонування місцевих бюджетів, наукові публікації та монографічні видання вітчизняних авторів, матеріали науково-практичних конференцій, звіти та аналітичні матеріали Державної казначейської служби України, Державної служби статистики України, Міністерства фінансів України.

Основні положення випускної роботи обговорювалися на студентській науково-практичній конференції фінансово-економічного факультету Одеського національного економічного університету: «Фінансові аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання: сучасний стан та перспективи», 24 листопада 2017 року.

Висновки, узагальнення та рекомендації, які надані у дослідженні можуть бути використані при розробці стратегій та планів соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць з метою удосконалення місцевих бюджетів, а також стати у нагоді для прийняття управлінських рішень при реалізації бюджетних завдань.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Обсяг основного змісту роботи складає 84 сторінок, містить 15 рисунків та 10 таблиць. Список використаних джерел налічує 112 найменувань та розміщується на 11 сторінках.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження зроблено теоретичні висновки та практичні пропозиції, які полягають у наступному:

1) Аналіз наукових праць дозволяє дійти висновку, що бюджет розглядається з різних позицій: як економічна категорія, як система економічних відносин, як основний фінансовий план держави, як макроекономічний важіль.

2) Доведено, що бюджет як інструмент економічного регулювання впливає на розвиток соціально-економічної системи через такий інструментарій як податки, бюджетні кредити, бюджетні інвестиції податкові пільги та ін.

3) Вхідні грошові потоки формують фінансову основу бюджетної системи та сприяють формуванню централізованого фонду держави. Рух бюджетних коштів через фінансові канали в середині бюджетної системи забезпечує динамічність її функціонування, а через вихідні бюджетні потоки здійснюється взаємодія між елементами бюджетної системи та зовнішнім середовищем. Тому бюджетна система здійснює суттєвий вплив на динаміку суспільного відтворення та стимулювання економічного зростання.

4) Аналіз основних тенденцій формування доходів бюджетної системи надав можливість виявити основні макроекономічні чинники, що впливають на ці тенденції. До основних факторів, що впливають на формування централізованого фонду держави є: рівень ВВП, рівень податкових ставок, рівень банківського процента, курс національної валюти, рівень інфляції, внутрішній та зовнішній державний борг, сальдо торговельного балансу, тіньовий стан економіки країни. З іншої сторони, недосконалість податкового законодавства та наявність значних пільг в оподаткуванні при низькій фінансовій дисципліні суб'єктів господарювання, низька конкурентоспроможність продукції призводить є дерегулюючими факторами.

5) Моніторинг системи видатків бюджету показав, що динаміка видатків бюджету має тенденцію до зростання. Проблеми розподілу і використання бюджетного фонду виникають у зв'язку із впливом зовнішніх чинників, які

обумовлені наслідками економічної і політичної кризи, а також застосуванням ручного управління. Аналіз видаткової частини бюджету дозволив дійти висновку про низьку еластичність видатків, найбільша питома вага яких приходить на фінансування соціально-культурної сфери. На основі використаних статистичних методів та обчислених показників побудована матриця пріоритетів забезпечення видатків бюджету. Встановлено, що вектор пріоритетності спрямований на забезпечення соціального захисту та соціальне забезпечення. Одночасно варто звернути увагу, що економічні напрями мають помірну пріоритетність. Це не відповідає сучасним викликам посилення економічного потенціалу держави за рахунок стимулювання інноваційно-інвестиційних заходів.

6) Оцінювання впливу видатків на бюджетного регулювання на соціально-економічний розвиток держави дозволило дійти висновку, що результати проведених реформ щодо бюджетного регулювання не привели до відчутних змін. Тому на часі є питання щодо зміцнення матеріально-фінансової бази місцевого самоврядування для забезпечення саморозвитку, що здійснюється шляхом ефективного використання місцевих ресурсів і власних можливостей.

7) З огляду на зарубіжний досвід більш переконливі аргументи знаходяться на стороні підвищення ефективності бюджетної діяльності. Крім того, заслуговує на увагу досвід країн щодо вдосконалення бюджетного планування та прогнозування. В контексті аналізу ситуації в Україні важливо відмітити такий напрям реформування бюджетної системи, як удосконалення її інституційного механізму. В умовах зростання конкуренції за наявні бюджетні ресурси, складність бюджетного процесу і бюджетних процедур, а також недовіри громадян до інституційних організацій бюджетної архітектури з огляду на застосування зловживань розпорядниками бюджетних коштів своїми інституційними привілеями, надзвичайно важливим питанням є оцінка результативності системи загалом і кожної її ланки для міжнародного порівняння основних індикаторів її активності, визначення вектору розвитку

країни на перспективу. Встановлено, що досить прийнятною для України є французька модель управління бюджетом.

8) Проведене дослідження надало можливість висунути низку пропозицій щодо реформування бюджетної системи у напрямку її активуючого впливу на забезпечення стабільності економіки та стимулювання економічного зростання. Зокрема:

- встановити чіткі вимоги щодо проведення капітальних інвестицій за рахунок бюджетних коштів та надання державної фінансової підтримки суб'єктами підприємницької діяльності на інноваційний розвиток;

- затвердити стратегію розвитку бюджетної системи, яка має базуватися на законодавчо прийнятій стратегії соціально-економічного розвитку України;

- оптимізувати канали руху вхідних і вихідних ресурсів з метою узгодження напрямків використання бюджетних коштів з можливостями бюджетної системи;

- гармонізувати бюджетне і податкове законодавство для підвищення результативності функціонування бюджетної системи.

- розробити механізм спільного фінансування інноваційних проектів на умовах державно-приватного партнерства з місцевими органами влади;

- розробити систему науково обґрунтованих соціальних стандартів для кожного виду бюджетних послуг з метою чіткого розмежування делегованих і власних повноважень органів місцевої влади для здійснення контролю за ефективним використанням бюджетних ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетна система: Навчальний посібник / [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. В.П. Хомутенко. — Одеса: Видавництво Бартенєва, 2014. — 392с.
2. Василик О.Д. Бюджетна система України: підручник / О.Д. Василик, К.В. Павлюк. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 544 с.
3. Луніна І.О. Державні фінанси України в перехідний період / І.О. Луніна, Б.Є. Кваснюк. — К.: Інститут економічного прогнозування НАН України, 2000. — 296 с.
4. Пасічник Ю.В. Бюджетний потенціал економічного зростання в Україні: монографія. / Ю.В. Пасічник. — Донецьк: ТОВ «Юго-восток, Лтд», 2005. — 642с.
5. Опарін В.М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): монографія. / В.М. Опарін. — К.: КНЕУ, 2005. — 240 с.
6. Юрій С.І. Фінанси: підручник / С.І. Юрій, В.М. Федосов. К.: Знання, 2008. — 611 с.
7. Кириленко О.П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика) / О.П. Кириленко. — К.: НІОС, 2000. — 384 с.
8. Павлюк К.В. Роль бюджету в регулюванні соціально-економічних процесів у трансформаційний період в Україні / К.В.Павлюк // Наукові праці НДФІ. — 2007. — №1 (38). — С. 14-29.
9. Булгакова С.О. Бюджетна система України: навч. посібник / С.О. Булгакова. — К.: КНЕУ, 2002. — 288 с.
10. Розпутенко І. Державні видатки в перехідних економіках / І. Розпутенко. — К.: Укр. акад. держ. упр. при Президентові України, 1998. — 242 с.
11. Деркач Н.И. Бюджет и бюджетный процесс в Украине / Н.И. Деркач, Л.П. Гордеева. — Д.: Пороги, 1995. — 256 с.
12. Поляк Г.Б. Бюджетная система Российской Федерации: учеб. пособие / Г.Б. Поляк. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. — 340 с.

13. Романовский М.В. Бюджетная система Российской Федерации: учебник / М.В. Романовский, О.В. Врублевская. — М.: Юрайт, 1999. — 621 с.
14. Артемьева С.С. Бюджетная система Российской Федерации: учеб. пособие / С.С. Артемьева. — Саранск: Изд-во Мордовского ун-та, 2001. — 116 с.
15. Близнюк О.П., Лачкова Л.І., Оспіщев В.І. та ін. Фінанси: Навч. посібник. / О.П. Близнюк, Л.І. Лачкова, В.І. Оспіщев — К.: Знання, 2006. — 415 с.
16. Бюджетна система: Підручник / За наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури; Тернопіль: Економічна думка, 2012. — 871 с.
17. Бюджетна система: навчальний посібник / укладачі: Р.С. Сорока, І.Г. Благунон. — Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. — 236 с.
18. Фещенко Л. В. Бюджетна система України [Текст] : навч. посіб. / Л. В. Фещенко, П. В. Проноза, Н. В. Кузьминчук. - Х.: ВД "ІНЖЕК", 2007. - 292 с
19. Бюджетна система України: проблемні питання: монографія [Л.А. Васютинська, М.А. Слатвинська, О.Ю. Дубовик та ін.]; за заг. ред. В.Г. Баранової —Одеса, ВОИ СОИУ «Атлант» —2013 —252 с.
20. Бюджетна система: Підручник / За наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури; Тернопіль: Економічна думка, 2012. — 871 с.
21. Карлін М. І. Бюджетна система України [Текст] : навч. посібник / М. І. Карлін. — К. : Знання, 2008. — 428 с
22. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зарубіжних країн: навчальний посібник/ Ю.В. Пасічник. — К: Знання - Прес, 2002 — 495 с.
23. Україна. Верховна Рада. Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР Конституція України / Верховна Рада. - [Електронний ресурс]— Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.
24. Купін А.П. Організація бюджетних правовідносин на прикладі зарубіжних країн / А.П. Купін // Держава та регіони № 2 (40). — 2-13. — С 77-81.
25. Україна. Верховна Рада. Закон України від 05.12.1990 № 513-ХІІ "Про бюджетну систему Української РСР" / Верховна Рада. - [Електронний ресурс]— Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/513-12>.

26. Клименко Н. Окремі Аспекти впливу бюджетної системи на міжбюджетні відносини / Н. Клименко Збірник наук. праць. – 2013. – Вип. 34. – С. 260-266.
27. Чугунов І. Я. Бюджетний механізм регулювання економічного розвитку : монографія / І. Я. Чугунов. — К. : НІОС, 2003. — 488 с.
28. ЛондарС.Л. Фінанси.: [навч. посібник]/ С.Л. Лондар, О.В. Тимошенко. – Вінниця: НоваКнига, 2009. – 384 с
29. Україна. Верховна Рада. Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI Бюджетний кодекс України / Верховна Рада. - [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
30. Артус М. М. Бюджетна система України : навчальний посібник / М. М. Артус, Н. М. Хижа. – К. : Вид-во Європейського ун-ту, 2005. – 220 с.
31. Энциклопедия финансов / Под ред. М. Г. На-зарова. – М.: Финстатинформ, 1995. – 785 с.
32. Финансы / В. М. Родионова, Ю. Я. Вавилов, Л. И. Гончаренко и др.; Под ред. В. М. Родионовой. – М.: Финансы и статистика, 1993. – 400 с.
33. Величко А. В. Бюджетный механизм инвестирования социальной инфраструктуры: [Текст]: монография / А. В. Величко. – К.: Институт экономики НАН Украины, 1998. – 252 с.
34. Лафта Дж. К. Менеджмент : учебн. пособ. / Дж. К. Лафта М. : ООО «ТК Велби», 2004. 592 с.
35. Мишин В. М. Исследование систем управления : учеб. для вузов / В. В. М. Мишин. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. 527с.
36. Васютинська Л.А. Видатки бюджету та оцінювання їх соціально-економічної ефективності за бюджетними програмами : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд.. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Л. А. Васютинська . - Одеса, 2013. - 20 с.
37. Фінанси України: інституційні перетворення та напрямки розвитку. / за ред. І.Я. Чугунов. – К.: ДННУ АФУ, 2009. – 848 с.

38. Гаретовский Н.В. Финансы социалистического общества: [учебное изд. Доп. и перероб. – М.: Инст-т новой экономики, 2002. – 402 с.
39. Цимбаленко Я. В. Шляхи реформування міжбюджетних відносин в Україні / Я. В. Цимбаленко // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2010. – № 1. – С. 121–126.
40. Фінанси: підручник. / [С. І. Юрій, В. М. Федосов, Л. М. Алексеєнко та ін.]; за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. — К.: Знання, 2008. — 611 с.
41. Василик О. Д., Павлюк К. В. Бюджетна система України: підруч. для студ. екон. спец. ВНЗ / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 544 с.
42. Павлюк К.В. Бюджет і бюджетний процес в умовах транзитивної економіки України: монографія / К.В. Павлюк. – К. : НДФІ, 2006. – 584 с.
43. Федосов В.М. Бюджетний менеджмент : підручник / В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова, [та ін.] ; за заг. ред. В. Федосова. – К. : КНЕУ, 2004. – 622 с.
44. Бюджетний менеджмент: Навч. посіб. / Л. В Панкевич, М. А Зварич, П. Я Могиляк, Б. І. Хомічак– К. : Знання. – 2006. – 293 с.
45. Тарасенко М.В. Фінанси: Навчальний посібник. / М.В. Тарасенко –Одеса: Пальміра, 2008. – 320 с.
46. Казначейська система: Підручник / Юрій С. І., Стоян В. І., Мац М. Й. - Тернопіль, 2002. – 394 с.
47. Ахламов А. Г. Бюджетна політика та бюджетне планування в умовах прогнозової невизначеності: регіональний рівень : наук.-метод.розробка / А. Г. Ахламов, О. В. Голинська. – К. : НАДУ, 2011. – 48 с.
48. Бюджетування результативності / Річард Ю. Зоді, Скот М. Лоуренс, Дональд П. Лейсі [та ін.]. – К. : Ін-т держ. упр., Політехн. ін-т і Ун-т штату Вірджинія Блексбер, 1987. – 147 с.
49. Ткаченко Н.В. Прагматика і проблематика впровадження програмно-цільового методу в бюджетний процес / Н.В. Ткаченко // Фінансовий простір № 3 (11), 2013. – С. 78-84.

50. Планування місцевих бюджетів на основі програмно-цільового методу : навч. посіб. / [Під заг. ред. І. Ф. Щербини] ; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-П) впровадження». — 3-тє видання, виправлене та доповнене. — К. — 2012. — 100 с.
51. Паєнтко Т.В. Бюджетне регулювання фінансових потоків у сучасних умовах. / Т. В. Паєнтко [Електронне видання]. — Режим доступу: economy.nayka.com.ua/index.php?operation=7.
52. Дем'янишин В.Г. Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної доктрини України: монографія / В. Дем'янишин. — Тернопіль : ТНЕУ, 2008. — 496 с.
53. Василюшин М. М. Реформування міжбюджетних відносин в умовах ринкової трансформації економіки України : автореф. дис.на здобуття наук ступеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01 «Гроші, фінанси і кредит» / М. М. Василюшин.— К.: 2003. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.
54. Єфименко Т. Оптимізація бюджетної політики в контексті сучасної глобальної конкуренції / Єфименко Т. // Україна та Росія: потенціал взаємодії та співробітництва; збірник наукових праць. — К.: ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України, 2010.- С. 42-54.
55. Юрій С. І., Дем'янишин В. Г. Антологія бюджетного механізму : монографія / С. І. Юрій., В. Г. Дем'янишин. — Тернопіль : Економічна думка. 2001. — 250 с.
56. Крохина Ю. А. Бюджетное право России: учебник / Ю. А. Крохина. — [2 -е изд. перераб. и доп.] — М.: Издательство «ИД Юрайт», 2011. — 409 с/
57. Воронова Л. К. Фінансове право України: Підручник / Л. К. Воронова — К. : Прецедент; Моя книга, 2006. — 448 с.
58. Орлюк О. П. Фінансове право: Навч. посіб. / О. П. Орлюк — К. : Юрінком Інтер, 2003. — 528 с.

59. Фінансове право України: Підручник / Бех Г. В., Дмитрик О. О. Криницький І. Є. [За ред. Кучерявенка М.П.]. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 320 с.
60. Фінансове право: підручник / Алісов Є. О., Воронова Л. К., Кадькаленко С. Т. та ін.; [Керівник авт. колективу і відп. ред. Л. К. Воронова]. – Х. : Консум, 1999. – 496 с.
61. Величко О.В. Бюджетний механізм забезпечення розвитком соціальної інфраструктури / О.В. Величко // Економічний вісник Донбасу № 2 (32), 2013. – С. 79-86.
62. Хмарук Ю.В. Теоретичні підходи до визначення поняття “система доходів державного бюджету України” / Ю.В.Хмарук. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA/20112/%D0%A5%D0%BC%D0%B0%D1%80%D1%83%D0%BA.pdf>
63. Стеців Л. П. Фінанси : навчальний посібник / Л. П. Стеців, О. І. Копилук. — К. : Знання, 2007. — 235 с.
64. Огонь Ц. Г. Доходи бюджету України: теорія та практика [Текст] : монографія / Ц. Г. Огонь. — К. : КНТЕУ, 2003. — 580 с.
65. Нова архітектура бюджетної системи України: ризики та можливості для економічного зростання / за ред. засл. екон. України Я.А. Жаліла. — К. : Вид-во НІСД, 2010. — 35 с.
66. Іоненко К.В. Формування та оцінка фінансового потенціалу регіону : автореф.дис. канд. екон. наук / К. В. Іоненко. — Київ, 2007. — 24 с.
67. Сурніна К.С. Необхідність удосконалення бюджетного регулювання в ринкових умовах / К.С. Сурніна, Л.Р. Пуляєв // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції №2. — 2013. — С. 25-27.
68. Статистична інформація : Національні рахунки / Держ. служба статистики України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

69. Виконання бюджету : звіти / Державна казначейська служба України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>.
70. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2011 рік / І.Ф. Щербина, А. Ю. Рудик, В. В. Зубенко [та ін.] – К. : USAID. – 2012. – 142 с.
71. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2015 рік / В. В. Зубенко, І. В. Самчинська, А. Ю. Рудик, [та ін.]– К. : USAID. – 2016. – 73 с.
72. Лютий І. О., Податки та споживання в економіці України / І. О. Лютий, А. Б. Дрига, М.О. Петренко. – К.: Знання, 2005. – 335с.
73. Тимченко О.М. Оптимізація структури доходів бюджету: застосування рейтингової оцінки / О.М. Тимченко, Ю.В. Сибірянська // Фінанси України. – 2008. - №7. – с.17-27.
74. Левкович В. Поняття і правова природа неподаткових надходжень / В. Левкович Фінанси України. – 2009. – № 10. – С. 38-42.
75. Чугунов І.Я. Теоретико-методологічні засади удосконалення програмно-цільового методу планування видатків бюджету / І.Я.Чугунов, О.А.Самошкіна // Фінанси України. – 2004. – № 9. – С. 37-44.
76. Сухарев О.С. Закон Вагнера и модели развития Экономики / О.С. Сухарев , В.В. Нехорошев // Экономический анализ: теория и практика № 21 (228) . – 2011. – С. 2-10 .
77. Афанасьев М.П. Методологические и теоретические основы формулировки Закона А. Вагнера. Подходы к его тестированию / М.П. Афанасьев, Я.М., Афанасьев / Вопросы государственного и муниципального управления. - № 3. – 2009. – С. 47-70.
78. Бюджетна політика у контексті соціально-економічного розвитку України [Текст]. Т.4. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі. – К.: НДФІ, 2004. – 368 с.

79. Бюджетирование, ориентированное на результат: международный опыт и возможности применения в России: [отчет, подготовленный Центром фискальной политики при поддержке Агентства Международного развития США] / [Е.И.Андреева, А.А.Сучкова, Л.Н.Богданов, А.А.Чесноков]. – М.: Academia, 2002. –60 с.
80. Matkovs'kyj S. O., Hal'kiv L.I., Hryn'kevych O.S., Sorochak O.I. (2009). *Statystyka [Statistics]*. L'viv: «Novyj Svit - 2000» [in Ukrainian].
81. Бойко С.В. Бюджетні пріоритети України: економіко-статистичний аналіз видаткової частини зведеного бюджету / С.В. Бойко // Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка. – 2015. – Вип. 46. – С. 283-290.
82. Карпінський Б. Основи збалансованості фінансової системи держави / Б. Карпінський, О. Герасименко // Фінанси України. - 2003. - № 1. - С.77-81.
83. Микитюк І.С. Теоретичні основи збалансованості бюджетної системи України / І.С. Микитюк // [Економічний вестник университета. №20-1.](#) – 2013 . - Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/teoretichni-osnovi-zbalansovanosti-byudzhetnoyi-sistemi-ukrayini>
84. Мярковський А. Бюджетна політика як складова соціально-економічного розвитку / А. Мярковськи, І. Чугунов І. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/vknteu/2010_5/1.pdf
85. Бак Н.А. Міжбюджетні відносини як складова бюджетного регулювання / Н.А. Бак // Фінанси України. - 2002. - № 5. - С. 78-82.
86. Модернізація місцевих фінансів України в умовах економічних і соціальних трансформацій: монографія / за ред. О. П. Кириленко. – Тернопіль: ТНЕУ, «Економічна думка», 2008. – 376 с.
87. Лисенко О.Ю. Міжбюджетні відносини в Україні: особливості розвитку та шляхи вдосконалення / О.Ю. Лисенко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Lysenko.pdf>

88. Макаренко О.Є. Шляхи розвитку фінансової незалежності місцевого самоврядування / О.Є. Макаренко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2008-1/doc/2/20.pdf>
89. Солдак М.О. Регуляторний режим міжбюджетних трансфертів у регіональному розвитку/ М.О. Солак // Економіка пром-сті. — 2011. — № 2. — С. 45-52.
90. Далєвська Т. А. Міжбюджетні відносини в Україні: проблеми та перспективи вирішення / Т.А. Далєвська // Київський НТЕУ. – 2014. - № 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3109>.
91. Глущенко Ю. А. Оптимізація видатків місцевих бюджетів України в системі місцевого самоврядування / Ю. А. Глущенко. - Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-3/doc/3/01.pdf>
92. Дем'янчук О.І. Удосконалення міжбюджетних відносин як засіб підвищення самостійності місцевих бюджетів / О.І. Дем'янчук // Наукові записки Національного університету «Острозька Академія» Економіка. – 2012. Вип. 19. – С. 8-12.
93. Васин А.С. Формирование межбюджетных отношений в России и за рубежом /А.С. Васин. – Финансы и кредит. 2011. – 84 с.
94. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О. М., Заверуха І. Б., Школик А. М. та ін.] ; Центр політико-правових реформ. — К. : Москаленко О. М., 2012. — 212 с.
95. Мацедонська Н.В. Зарубіжний досвід управління бюджетним дефіцитом / Н.В. Мацедонська. - Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/3-2015/151.pdf>
96. Budget Reform and State Modernization in France. URL. - Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.minefi.gouv.fr/lolf/16_1_2.htm.

97. Хан Д. Пик. Планирование и контроль: концепция контроллинга / Пер. с нем. / Под ред. и с предисл. А.А. Турчака, Л. Г. Головача, М.Л. Лукашевича. – М. : «Финансы и статистика», 1997. – 800 с.
98. Баранова И.В. Оценка эффективности и результативности деятельности субъектов государственного сектора экономики : монография. – Новосибирск : САФБД, 2007. – 178 с.
99. Иванова Е.И. Аудит эффективности в рыночной экономике : учебное пособие / Е.И. Иванова, М.В. Мельник, В.И. Шлейников / Под ред. С.И. Гайдарши. – М. : КНОХУС, 2009. – 308 с.
100. Чая В.Т. Концептуальные основы анализа эффективности деятельности бюджетной организации / В.Т. Чая, О.А. Заббарова // Аудит и финансовый анализ. – 2008. – №6. – С. 1-6.
101. Борисова Е.И. Анализ эффективности в некоммерческом секторе: проблемы и решения / Е.И. Борисова, Л.И. Полищук // Экономический журнал ВШЭ. – 2009. – №1. – С. 80-100.
102. Воронин Ю.М. Государственный финансовый контроль: вопросы теории и практики. – М. : Изд. Дом Финансовый контроль, 2005. – С. 218 (432 с.).
103. Ермилов В.Г. К теории государственного финансового контроля / В.Г. Ермилов // Финансы. – 2005. – №2. – С. 17-19.
104. Длугопольський О.В. Суспільний сектор економіки і публічні фінанси в епоху глобальних трансформацій : моногр. – Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2011. – 632 с.
105. Саунин А.Н. Аудит эффективности в государственном контроле : научно-методологическое пособие. – М. : Изд. Дом Финансовый контроль, 2004. – С.147.
106. OECD Territorial reviews: Brazil – 2013. – OECD Publishing, 2013. – 222 p. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/international/pdf/brazil_ocde_territ_review_en.pdf.
107. Melo M. The Political Economy of Fiscal Reform in Brazil. The Rationale for the Suboptimal Equilibrium / M. Melo, C. Pereira, S. Souza. IDB WP-117. –

- Inter American Development Bank, Tebrury, 2010. – 85 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iadb.org/res/publications/pubfiles/pubIDB-WP-117.pdf>.
108. OECD Reviewsof Regulatory Reform: Australia 2010: Towards a Seamless National Economy, OECD Publishing, Paris, 2010. – 221 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.finance.gov.au/deregulation/docs/australia_report_final.pdf.
109. Evans G. DFID Support to Public Administration Reform in Canada. – Institute of Rubric Administration of Canada, March 2008. – 40 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.queensu.ca/csd/publications/Admin_Reform_Ghana.pdf.
110. Blondal J. Budgeting in Austria / J. Blondal, D. Bergvall // OECD Journal on Budgeting. – 2007. – Vol. 7. – №3. – P. 1-37 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.austria.org/images/stories/content/finance/Budgeting_in_Austria_OECD.pdf.
111. Knorzer T. The Budget System of the Federal Republic of Germany. – Berlin, Bundesministeriumder Finanzen, 2008. – P. 45 (89 p.). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bundestinanzministerium.de//das-system-der-oeffentlichen-haushalte-and-eng.pdf>.
112. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році». – К. : НІСД, 2015. – 684 с.